

بررسی اهمیت مناسب سازی فضاهای شهری برای سالمندان^۱

سیده الناز باطنی خسروشاهی*^۱، لیدا بلیلان اصل^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران (آذربایجان شرقی) (*elnaz_khosroshahi@yahoo.com*)

۲- استادیار دانشکده معماری و هنر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز (*lidabalilan@hotmail.com*)

چکیده

در سال های اخیر با افزایش رشد جمعیت سالمندی و همچنین افزایش امید به زندگی، نگرش نسبت به سالمندی متحول شده است. طرح الگویی تحت عنوان سالمندی موفق ضمن آنکه حاکی از تغییر در نگرش نسبت به سالمندی است، تلاشی در جهت افزایش کیفیت سالمندی محسوب می شود. فضای شهری ایده آل فضایی است که در آن عدالت شهروندی رعایت شده باشد و تمامی شهروندان، حتی اقشار آسیب پذیر، بتوانند از این فضا استفاده کنند. سالمندی دورانی است که کاهش توانایی های جسمی و از دست دادن برخی ارزش ها و امتیازها را به همراه دارد و در موارد زیادی با ضعف جسمانی و روانی همراه است. سالمندان بخشی از شهروندان آسیب پذیر هر شهری به شمار می آیند و در صورتی که فضاهای شهری برای سالمندان مناسب سازی گردد، پیامد آن سایر اقشار جامعه نیز در رفاه بیشتری خواهند بود. بعلاوه در حال حاضر درصد بالای جمعیت جوان در شهرها بیانگر درصد بالای سالخوردگان در آینده ای نزدیک است و این امر لزوم توجه ویژه به نیازهای سالمندان در فضاهای شهری را دوچندان می سازد. سالمندان به دلایل جسمی و روحی به فضاهای شهری و تحرک و تعاملات اجتماعی بسیار نیازمندند و طرح های شهرسازی باید به مردم سالخورده کمک کنند تا از فضای شهری براحتی استفاده کنند و لذت ببرند. اما آیا فضاها در شهرهای ما، نیازهای سالمندان را برآورده و تسهیلات مناسب را برای این قشر از جامعه تأمین می کند؟ در این مقاله، در راستای دستیابی به هدف مناسب سازی فضای شهری برای ارتقای کیفیت زندگی سالمندان، که موجب افزایش و گسترش مشارکت فعال آنان در جامعه می شود، پس از بررسی مبانی نظری پیرامون موضوع و مشکلات سالمندان در فضاهای شهری تأثیر فضاهای شهری بر حضور سالمندان در جامعه را بررسی کرده و راه کارهای طراحی برای مناسب سازی فضاهای شهری ارائه می کند. این راهکارها جهت دست یابی به شش اصل طراحی آشنایی، خوانایی، قابل تشخیص بودن، در دسترس بودن، راحتی و امنیت است همچنین در نتیجه ی این پژوهش تأمین ایمنی و امنیت سالمندان در محیط، ایجاد حس اعتماد به نفس و استقلال در آن ها، از جمله مواردی است که می تواند باعث حضور سالمندان در فضاهای شهری شود.

واژه های کلیدی: سالمند، فضای شهری، سالمندی موفق.

^۱- این مقاله بر گرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد سیده الناز باطنی خسروشاهی با عنوان "طراحی سرای مطلوب سالمندان در شهر تبریز با رویکرد معیارهای روانشناسی محیط" به راهنمایی دکتر بلیلان اصل است که در دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات ارائه گردیده است.